

Jí² tì tún² 'e gasii¹in San Pablo tíi²i 'in tsá² 'in néei¹ Corinto

Sii²¹in Poo² 'e jí² lo tyá' 'in jai² líi²i néei¹ Corinto

¹ Jna-a, Poo², sii³na 'e jí² lo tyii' tíi²i 'in tsá² néei¹ Corinto. Joon jna-a, Poo², líi¹ha apóstol tyá' Jesucristo to² tyá² Dios Jmii²¹. 'Øøi²¹-tsi tsá² 'e gatyii¹³in Dios jna 'e cwo³oo tsá² júu³ tyá² tyá'a. Siin²¹² jna'a caan²¹mo coon¹³ tsaru¹u' Timoteo 'e jí² lo tíi²i 'in tsá² jai² líi²i Dios 'in néei¹ fuu²¹ Corinto coon¹³ jileei²¹ 'in jai² líi²i licaain²¹ li sii²¹ Acaya. ²Cwauncwaa³i Ña¹u' Dios coon¹³ Ña'ñu¹u' Jesucristo jilee²¹naa' 'e cwooseen²¹naa' tyá²-u.

Ní² Poo² wúu¹

³ Cwoo¹³ jna'a 'maai¹³ 'in Dios tyá' Ña'ñu¹u' Jesucristo, 'ii Jmii²¹o jon. Joon fee¹mo-tsi 'wii²¹² tyii'i 'in Jmii²¹ do. Cwo¹o 'in Dios do jna'a jilaa²¹ fo'feei¹ tyá'a. ⁴Joon Dios do cwo¹o jna'a jilaa²¹ fo'feei¹ coon¹³ jilaa²¹ wúu¹ nee²¹e'e 'e coon¹³ la joon jna'oo'o lí²-i cwóo¹³o'o 'e fo'feei¹ do 'e gacwo¹o Dios jna'a tyá' tsá² xeei²¹ 'in seen²¹in fa'i². ⁵Tsu lagí nee²¹e'e 'e wúu¹ 'áai¹ 'e ganí² Cristo la joon jon 'ii¹³na'a coon²¹ fo'feei¹ tyá'a. ⁶Tsu 'wii¹³ joon mo ganee²¹e'e wúu¹ joon gacwo¹ Dios jna'a fo'feei¹ coon¹³ la joon 'e galisá² fo'feei¹ tyii'i 'e cwóo¹³o'o 'naa'. Joon coon¹³ 'e fo'feei¹ 'e ga'ii¹³na'a joon gacwóo¹³o'o 'naa' jon, coon¹³ la joon taa²¹ jmaa²aa' 'e fee¹'-oo' coon¹³ 'e wúu¹

i'óo²oo' 'e li la li 'e wúu¹ ganee²¹e'e. Jmoo¹o Dios la joon ilisá² fo'feei¹ tyii' joon itiin¹³naa'. ⁷ Joon jo cu²-tsii'i coon¹³ 'naa' ts✉ nee²¹oo'o 'e x✉fiin¹³ ñí³ 'naa' wúu¹ la ganee²¹e'e la joon jon i'ii¹³naa' fo'feei¹ tyaa' Dios la ga'ii¹³jna'a.

⁸ Tsaru¹u', 'iin²¹na'a 'e liñii²¹ 'naa' 'e fa'i³ 'e galiseen²¹na'a coon²¹ li sii²¹ Asia. Ts✉ 'áa¹mo ganee²¹e'e wúu¹ ca jiin¹³ jo itaa²¹gii*'i*. Joon galii²na'a 'e jo iwóo¹³o'o 'e jiin¹i'in. ⁹ Lí¹na'a la lí¹i tsá 'in ti li ijúun²mo. Pe coon¹³ la joon ga'e²e Dios jna'a xiiala ngii²¹i'i jo cu²-tsii'i coon¹³on. Joon 'in Dios do jmoo¹o jiin¹in tsá² 'in najúin¹. Dios do ga'e²e jna'a wa'a ngii²¹i'i coon¹³ 'wa'pí³ tya'a jon'gi coon¹³ 'wa'pí³ tyii*'i* yia'a. ¹⁰ Dios ga'woo¹i jna'a jee²¹² 'e fa'i³ do ijúun²na'a joon ca no nogi i'wóo¹i jna'a. Joon jo cu²-tsii'i wa'a iwói¹gi jna'a tsa'oo²¹ 'yia'¹ ¹¹ wa'a 'naa'gii¹ uncooon¹³ jna'a coon¹³ 'e júu³ tyú² tyii'. Joon mi lái¹ Dios jna'a 'wii¹³ júu³ tyú² 'láai² do 'e gafuu²¹²'naa' do joon fúu¹mo icwo² Dios 'maai¹³.

Cwoo¹ Poo² cwáain¹ 'e jo mo cwéé¹i Corinto

¹² Jløø¹³moo'o 'wii¹³ 'e 'i¹-tsii'i 'e nigangii²¹²i'i tyani²ii' 'e tyú²-✉ joon jo mo tyii¹a'a 'naa' tóo² jiin¹³x✉. Gauncooon¹³ Dios jna'a 'e gajmoo²¹o'o tyani tsá² la joon 'e tyú²-✉ jon' wa'a 'e jmii¹-tsii'i. ¹³ Joon mo gasii²¹²na'a jí² tí²i 'naa' 'e taa¹³ jiin¹³ 'e júu³ tyii*'i* 'e lí² untsaa¹³naa' joon lí² 'øø²¹mo-'oo'. Joon ga'i¹-tsii 'e lí² 'øø²¹mo-'oo' tyú²-✉. ¹⁴ Ts✉ nano cwii¹moo' jna'a capii³ pe 'iin²¹²na 'e ilicwii¹moo' jna'a 'e tyú²gi 'e coon¹³ la joon lí²-i jmaa²aa' jløø¹³naa' 'wii¹³ jna'a, lagi ijmoo²¹o'o jløø¹³na'a

'wii¹³ 'naa' mi tí² jmíi²¹² icwée¹i Ña'ñu¹u' Jesucristo.

¹⁵ Jo¹o galíi²na jilaa²¹ 'elo, joon tsu¹ 'wii¹³ joon, ga'i¹-tsii yajóø²na 'naa' nifu 'e coon¹³ la joon lí²-i jløø¹³naa' tún² fu. ¹⁶ 'E ga'i¹-tsii li gangíi²¹²na li née²naa' mi ní³ii fu li sii²¹ Macedonia. Joon mi gaa¹³na tún¹ foo¹³na 'naa'. Joon mi yuui¹³ joon lí² uncoon¹³ 'naa' jna fu¹ 'yuu²na fu Judea. ¹⁷ ¿Ti líi²naa' 'e túin¹ júu³ tyiia mo ga'i¹-tsii jmoo³oo 'elo pe jo gajmáa³aa? ¿Ti líi²naa' 'e líi¹na la líi¹i 'in tsá² taan²¹²in juncwii²¹ 'in jo untiin¹³ júu³ ty'a? ¿Ti líi²naa' ifuu²¹²uu 'naa': "E joon ilí²", pe 'i¹-tsii 'e jon² la joon ilí²; si ifuu²¹²uu 'naa' 'ee: "Jon² la joon ilí²", pe 'i¹-tsii 'e joon ilí²? ¹⁸ 'Esa la joon-on, tsu¹ Dios jma²a 'naa' júu³ 'e jo líi¹na'a tsá² túin¹ júu³ ty'a. ¹⁹ Tsu¹ Cristo Jesú, 'in Jón¹ Dios, jo líi¹i la líi¹i 'in túin¹ júu³ ty'a, joon Silvano, coon¹³ Timoteo coon¹³ jna cwoo¹³o'o 'naa' jiin¹³ 'e júu³ ty'a 'ii. Jmai¹² júu³ ja²mo 'e sá² ty'a' Cristo. ²⁰ Joon jilaa²¹ júu³ ga'íi¹i Dios itiin¹³in coon¹³ Cristo. Joon tsu¹ 'wii¹³ joon un'góo³o' Dios mi síi¹³i 'e ja²mo júu³ ty'a 'wii¹³i Cristo Jesú. ²¹ Joon 'in Dios do, 'ii 'in nigajmaa¹a taa²¹-a jna'a joongi taa²¹ 'naa' jon. Joon 'ii gatyii¹³in jna'a. ²² Joon lawa sella ty'a' gateen¹in jna' 'e líi¹na' tsá² ty'a' joon gasii²¹i Espíritu Tyá² ty'a' tsi jna' 'e líi¹i lawa coon²¹ 'e sijníii¹³ 'e i'ii¹³na' jilaa²¹ 'e tii²na'.

²³ Pe fuu²¹²uu 'naa' tyani Dios jo mo gacwéi¹na jee²¹² 'naa' 'in néei¹ Corinto tsu¹ jo mo gali'iin²¹²na jmáa³aa 'e gó² coon¹³ 'naa'. ²⁴ Jo mo gali'iin²¹²na'a

tyaa'¹³u'u 'naa' to² 'ee 'ná¹ jai² lí²naa', jiin¹³ gali'iin²¹²na'a 'e lijløø'³mogii' tsu tá² taan²¹²naa' coon¹³ 'e jai² lí²naa'.

2

¹ Joon tsu 'wii'¹³ joon ga'i¹-tsii jo góo¹gii 'e lí¹na fa'i³ tsu 'ná¹-a jíi³na 'naa' joon si cwo³oo 'naa' fa'i³. ² ¿Xiala ilí² jmáa³aa jløø'³na coon¹³ 'in do 'in jmáa³aa jmaa¹a fa'i³ 'ido? Coon¹³ la joon jo lí² jmáa³aa jløø'³na coon¹³ 'naa'. ³ Tsu 'wii'¹³ joon gajíi³na 'naa' coon¹³ 'e jí² do 'e gasíi³na 'naa' tsu jo 'iin²¹²na góo³oo wa'a jmáa³aa fa'i³ coon¹³ 'in 'ná¹ unløø'³na coon¹³. Tsu lí²na wa'a ijløø'³na la joon jon 'naa' ijmaa²aa' jløø'³naa'. ⁴ Joon mo gajmáa³aa 'e jí² do joon ga'óo³-oo fa'i³, xuui²¹²-tsii gatoo²¹o jmií²¹ uni³ii tsu jo 'iin²¹²na jmáa³aa 'e 'óo²oo' fa'i³ coon¹³ 'e jí² do. Gali'iin²¹²na 'e lí² ñí²ii' xiiati 'áai¹ 'e 'iin²¹²na 'naa'.

Jmaa²aa'feei¹'-oo' 'wii²¹² tya' 'in ga'láa¹ do

⁵ Joon jon'on jiin¹³ jna 'in ga'aa¹a fa'i³ 'wii'¹³ 'e gajmaa¹a 'in tsá² do pe joon ga'aa²xuu' fa'i³ jon. Gafuu²¹²uu 'naa': "Ga'aa²xuu' fa'i³" tsu jo 'iin²¹²na lifee¹gi tsaa² tya' 'ido. ⁶ Joon 'e wúu¹ ganí² 'in tsá² do to² tyaa'²¹naa' la jee²¹² fúu¹moo', líin²mo 'e wúu¹ do. ⁷ Joon nano 'ná¹ jmaa²aa' feei¹'-oo' 'wii²¹² tya'a, joon 'ná¹ cwo²oo' fo'feei¹ tya'a 'e coon¹³ la joon jo lí² xuui²¹²gi-tsi. ⁸ Tsu 'wii'¹³ joon mi³ii tyaní²ii' 'iin²¹²moo' 'ido tún¹ jiin¹³ la nigali'iin²¹²moo'. ⁹ Joon mo gajmáa³aa 'e jí² do, gajmáa³-oo yato² ijøø'³na wa'a 'iin²¹²naa' jmaa²aa' jiin¹³ la fuu²¹²uu 'naa'. ¹⁰ Joon wana

jmaa²aa' feei¹'-oo' coon¹³ doñi*iin* tsá², jna-a jon feei¹mo-tsii ty'a. Jmóo³oo feei¹-tsii ty'a, wa'a la jai² niga'láa¹a tyiia. Jmóo³oo la joon 'wii²¹² tyii' tyani Cristo. ¹¹Jmóo³oo la joon 'e jo lí² tsa'i² Satanás jee²¹² jna' tsu ñé³o' xiuala jmoo¹o 'ido.

Mo taan¹in Poo²fu Troas

¹²Joon mo gacwéi¹na 'e fuu²¹ Troas 'e cwó³oo 'e júu³ tyá² ty'a Cristo ty'a 'in néei¹ do lawa'a ganá¹ Dios coon²¹ fu¹ fee¹ tyiia 'e icwó³oo 'e júu³ ty'a Ña'ñu¹u'. ¹³Pe jo gatsee²¹na 'in tsaru¹u' Tito 'e fuu²¹ do, joon gajmaa¹a cu²u-tsii tsu jo gatsee²¹na. Tsu 'wii¹³ joon ga²u³ júu³ 'in tsá² do joon gangóo³oon fu li sii²¹ Macedonia.

Li²o' 'wii¹³i Cristo

¹⁴Cwóo¹³o' 'maai¹³ Dios tsu coon¹³ 'ii²¹ ty'a ili¹i' 'in 'lili³ do 'wii¹³ Cristo Jesús. Joon la nii¹³ coon²¹ jmá² jmafuu²¹ la caain²¹, la joon gajmaa¹a Dios 'wii¹³ jna'a, ganii¹³ 'e júu³ tyá² ty'a la caain²¹ li lí² nuu¹ tsá². ¹⁵Tsu, jna'o', líi¹na' lawa coon²¹ 'e líi¹na' jmafuu²¹ 'e cwo¹o Cristo Dios. Joon 'e jmafuu²¹ do nii¹³ la 'o² 'in tiin¹³in tiin¹³ la 'in jo tiin¹³in. ¹⁶Joon ty'a 'in jo tiin¹³ 'e jmafuu²¹ do lí² lawa coon²¹ jmá² jmaxuu² 'e jngoo² ty'a' tsá². Nuu¹o pe jo nuu¹³u. Pe ty'a 'in tsá² 'in tiin¹³ 'e jmá² do li lawa coon²¹ jmafuu²¹ 'e cwo¹ fu juncwii²¹ ty'a' tsá². Joon jiin¹³ jna'oo'o li² jmá¹ jilaa²¹ 'elo tsu jo líi¹na'a la líi¹i 'in catyaai²¹ 'in cwo¹ júu³ ty'a' Dios wa'a lí² jna¹a cuu². ¹⁷Li' cií¹³i jmoo²¹o'o, tsu faa¹³a'a 'e cwáain¹ ty'a' Cristo tyani Dios coon²¹ cee tún²-un lawa tsá² 'in gasii²¹in Dios.

3

'E júu³ 'múui² 'e ga'í¹i Dios

1 Mi faa¹³ jna'a la no, ¿ti líi²naa' 'e jiin¹³ 'e untyuu²¹²na'a yiia'a tún¹? ¿Si líi²naa' 'ee 'e 'ná¹-a cwoo¹³o'o 'naa' jí² 'e jin² xiuala líi¹na'a, si 'ná¹-a 'ee mii²¹i'i 'naa' 'e cwo²oo' jna'a jí² la joon la jmoo¹o 'inlíii¹³? **2** Jo 'ná¹ mii²¹i'i la joon tsu 'naa'oo' yaanaa' líi¹naa' lawa coon²¹ jí² 'e jin² xiuala líi¹na'a. Jo 'ná¹gii'i coon²¹ jí² xiia'. Tsu mo jóøi² tsá² 'naa' cóñ² tsá² cwáain¹ xiuala líi¹na'a. **3** Tsu 'naa', líi¹naa' lawa coon²¹ jí² 'e gajmaa¹a Cristo joon jna'oo'o gajoon¹³oo'o tya' tsá². Pe jo líi¹naa' coon²¹ jí² 'e gajmaa¹a tsá² coon¹³ 'in¹ jmijní². Galíi¹naa' lawa coon²¹ jí² 'e gajmaa¹a 'in Espíritu Tyá² tya' Dios. Joon 'in Dios 'in jiin¹ 'ii. Jo galíi¹naa' lawa jí² 'e gataan²an tsá² tsaa² cuun²¹² pe 'in Espíritu Tyá² do gataan²an 'e júu³ do tsu corazones tyii'.

4 Lí²-i sii¹³ jna'a 'naa' la joon tsu jo cu²-tsii'i coon¹³ Dios 'wii¹³i Cristo. **5** Jo lí² jmoo²¹o'o jiin¹³ coon²¹ yiia'a pe jmoo²¹o'o jilaa²¹ 'ii²¹ tya' Dios. **6** Joon Dios do cwo¹o jna'a pí³ wa'a cwóo¹³o'o 'e júu³ 'múui² 'e ga'í¹i. Joon 'e júu³ 'múui² do jo lí² wa'a jmaa¹a tsá² nuu¹³u 'e júu³ gajmaa¹a 'lii²¹² Moisés tsaa² cuun²¹². Pe 'e júu³ 'múui² do lí² lawa coon²¹ juncwii²¹ 'múui² 'e cwo¹ 'in Espíritu tya' Dios tsá². Tsu 'e júu³ gacwo¹ 'lii²¹² Moisés do jmoo¹o júun²na'. Pe 'in Espíritu Tyá² tya' Dios do cwoo¹o fu juncwii²¹ tyi'.

7 Joon 'e ley do 'e gacwo¹ 'lii²¹² Moisés galí² tsaa² cuun²¹². Joon mo gacwo¹ 'lii²¹² Moisés tsá² Israel

'e cuun²¹² 'e taa¹³ ley do galí² lawa coon²¹ 'e 'ya²gi
 'áai¹. Joon 'e ni² Moisés do galijii¹mo 'áai¹ ca 'in tsá²
 Israel do jo lí² jóø²ø níi¹i xüfiin¹³ nigaguui²¹ 'e jii²
 do. Pe wana gacwo¹ Dios coon¹³ 'e 'ya²gi 'áai¹ 'e ley
 do 'e jmoo¹o júuin² tsá² ⁸ 'e fee¹gi 'áai¹ 'e 'ya²gi tya'
 'e júu³ 'múui² 'e cwo¹ 'in Espíritu Tyú² jna'. ⁹ Coon¹³
 'e 'ya²gi ga'ii²¹ tsá² 'e ley do 'e plín² tsá² li 'ii²¹ pe
 'e 'ya²gi 'áa¹mo 'e júu³ 'múui² tya' Dios 'e jin² 'e jo
 tsaa² røøi²¹gi'. ¹⁰ Tsü 'e 'ya²gi tya' 'e ley do jo 'áai¹
 'ya²gi mo 'i¹-tsi tsá² tya' 'e 'ya²gi 'áai¹gi tya' 'e júu³
 'múui² do. ¹¹ Joon wa'a 'ya²gi 'e itaa²¹a catá² 'e
 'ya²gi 'áa¹mo 'e itaa²¹a coon²¹ tøøi².

¹² Joon tsü 'wii¹³ né³e'e xiiala lí² júu³ tyii'i lí²-i
 faa¹³ jna'a jo cu²-tsii'i. ¹³ Jo jmoo²¹o' la gajmaa¹a
 Moisés do tsü 'in Moisés do gajlii²¹i níi¹i coon¹³
 coon²¹ 'mi² 'e coon¹³ la joon jo lí² cóñ² 'in tsá²
 Israel do cwáain¹ 'e gaguu¹i 'e jii¹ níi¹i. Tsü jo taa²¹a
 'e jii¹ níi¹i do. ¹⁴ Pe galí² tuun²¹mo 'e 'øøi²¹-tsi 'in
 tsá² Israel do. Joon ca jmi²¹² no mo untsáa¹a tsá²
 Israel 'e júu³ tsáai² gacwo¹ Moisés lawa'a 'íi¹³gi 'e
 'mi² do tyaní¹i joon jo 'øøi²¹-tsi. Jo mo gajan²an
 'in tsá² Israel do 'e 'mi² do tsü jiin¹³ Cristo lí²
 jan²an 'e 'mi² do. ¹⁵ Joon ca jmi²¹² no jo 'øøi²¹-tsi
 tsá² Israel mi untsáa¹a 'e jí² tya' Moisés tsü lawa'a
 coon²¹ 'e jni¹³mo 'e 'mi² do joon jo tsatoo¹³ alma
 tya'a 'e júu³ do. ¹⁶ Pe lawa'a coon²¹ 'e gajan¹an
 'e 'mi² do mo ja²mo galíi²i Ña'ñü¹ü'. ¹⁷ Joon 'in
 Ña'ñü¹ü' do líi¹i Espíritu Tyú² tya' Dios. Joon jo
 injniii¹³gi 'e 'øøi²¹-tsi tsá² 'e 'mi² do jileei²¹ 'in
 'ii²¹i 'in Espíritu Tyú² do. ¹⁸ Joon jo jni¹³gi níi²i'

coon¹³ 'e 'mi² do pe lawa coon²¹ 'u¹ lí² ní²i' joon la jíi¹¹ coon²¹ 'u¹ coon¹³ 'yiañi¹¹ la joon jon ní²i' jíi¹ coon¹³ 'e 'ya²gi tya' Ña'ñu¹u'. Joon ti¹²xu ti¹²xu-u isíi¹³ jna' ilíi¹na' la líi¹i. Tsu 'e 'ya²gi tya' 'e lí² tyu²gi jee²¹² jna'. Joon 'in Ña'ñu¹u' do jmoo¹o jilaa²¹ 'elo joon 'ii líi¹i Espíritu do.

4

¹ Joon Dios gacwo¹ jna'a 'e to² jmoo²¹o'o 'wii¹³ 'wo²-tsio. Joon tsu 'wii¹³ joon jo mo gajóon¹³o'on jiin¹³xu jmoo²¹o'o 'e to² lo cwóo¹³o'o 'e júu³ tyú² do. ² Pe gatuu²¹²oo'o jilaa²¹ 'e jmoo¹o tsá² li'ooin²¹ coon¹³ jilaa²¹ 'e cwo¹ tsá² fa'íi²¹. Joon jo tyiian¹³ jna'a tsá² tóo² jon²gi unsíi²na'a 'e júu³ tyú² tya' Dios. Pe síi¹³i'i jileei²¹ tsá² jiin¹³ la tí² 'e júu³ jai² do. Joon coon¹³ la joon la jaain²¹ la jaain²¹ lí² cón² cwáain¹ tyani Dios xiiala jmoo²¹o'o si 'e tyú² si 'e gó² 'ee. ³ 'E la ja²mo 'e sijníi¹³ tya' 'inlíi¹³ 'e júu³ tyú² tyii*i* tya' 'e tiin¹³ tsá² pe sijníi¹³mo jiin¹³ tya' 'in tsá² 'in 'yuui² fu¹ lí 'íi²¹. ⁴ Joon 'in tsá² do jo jo¹³ líi²i tsu 'wii¹³ 'in Satanás, 'in tyú² to² juncwii²¹ lo, gajmee¹i 'in tsá² do lawa'a tsá² tuu²mo coon¹³ 'e 'øøi¹²¹-tsi. Joon jo jnée²i xiiala jná² joo²¹ 'e júu³ tyú² tya' Cristo tyíin¹in fu ñu'fú². Joon 'in Cristo do líi¹i la líi¹i Dios. ⁵ Joon mi cwóo¹³o'o 'e júu³ tyú² do, jo faa¹³a'a cwáain¹ tyii*i* yiia'a pe faa¹³a'a cwáain¹ tya' Jesucristo 'in líi¹i Ña'ñu¹u'. Joon jna'oo'o jiin¹³ líi¹na'a tsá² 'in unjíi²in 'naa' wii¹³ Cristo. ⁶ Tsu Dios do gajin²in: "Cwojneei²¹ joo²¹ lí 'íi¹ nuu²¹." 'Ii jon lawa'a gajmaa¹a 'e jná² joo²¹ tsi alma tyi' coon¹³ 'e

'øøi²¹-tsi' 'e coon¹³ la joon liné²e' 'e 'ya²gi tya' Dios
'e 'e²e Jesucristo jna'.

'Ii²¹ tya' Cristo saan²¹o'

⁷ Joon 'e júu³ tyú² tyii'i lo lee²¹e'e coon¹³ cuerpos
tyii'i 'e lí la lí tu² cwoo¹³ 'e 'wó¹mo 'áai¹ tsʉ coon¹³
la joon lí² ñí² tsá² 'e 'ii²¹ fee¹ tya' Dios jilaa²¹ 'elo
jon' tyijna'a yia'a. ⁸ Joon xəfin¹³ 'oo²¹o'o fa'i³
doñixiia' tsaa²¹a'a jo tyuu²¹u'u 'e fu¹ taa²aa'a, joon
xəfin¹³ 'i¹-tsii'i 'láai² 'áai¹ jo 'goo²¹o'o jmoo²¹o'o.
⁹ Joon xəfin¹³ 'øø¹mo tsá² jna'a jo tiuui²gi Dios
jna'a. Joon xəfin¹³ tyuu²¹i'i tsá² jna'a ca tí ni wó² jo
júun²na'a. ¹⁰ Joon doñixiia' ngii²¹i'i, ngii²¹i'i coon²¹
fu¹ lí lí² júun²na'a la gajún¹ Jesús. Joon coon¹³ la
joon lí² ñí² tsá² 'e 'ii²¹ tya' Jesús do 'e uncoon¹³
jna'a 'e jo júun²na'a. ¹¹ Joon la 'ii²¹ toon²¹o'on
fu juncwii²¹ lo ngii²¹i'i ijúun²moo'o 'wii¹³i Jesús 'e
coon¹³ la joon lí² cóñ² tsá² cwáain¹ 'e ngii²¹i'i 'wii¹³
cwáain¹ tya' Jesús la 'ii²¹ too²¹o'o cuerpo tyii'i.
¹² Joon ngii²¹i'i ijúun²moo'o 'e coon¹³ la joon ilisá²
fu juncwii²¹ tyii'.

¹³ Ni jí² tya' Dios 'e jin²: "Ja²mo galíi²na, tsʉ 'wii¹³
joon gafo³oo." Joon la jai² galíi²i 'in tsá² do la joon
jon ja²mo líi²na'a joon faa¹³oo'o. ¹⁴ Tsʉ né³oo'o 'e
Dios gaunjiin¹in Ña'ñʉ¹u' Jesús jee²¹ 'lii²¹ joon
né³oo'o jon 'e Dios do iunjiin¹in jna'a caan²¹mo
coon¹³ Jesús. Joon caan²¹mo coon¹³ 'naa' itee²e
jna'a fu lí tyíin¹in. ¹⁵ Joon jilaa²¹ 'elo galí² tya' 'e tyú²
tyii', tsʉ mo gangafuu¹i 'in tsá² do 'in ga'ii²¹i 'e tyú²
'e cwo¹ Dios tsá² la joon gacwo¹ 'láai²gi 'maai¹³
Dios joon coon¹³ la joon untyúi¹gi tsá² Dios.

16 Tsu 'wii¹³ joon jo tuu²¹ 'u 'e fu¹ taa²a'a jiin²¹xu. Joon xufin¹³ 'e ngú¹ taan²¹na'a ningatsáa²i ti' xu-u, 'e espíritu tyii'i ningalimú²mo la coon²¹ jmií²¹. **17** Tsu jo 'ii²¹ 'e wúu¹ saan²¹a'an fu juncwii²¹ lo tsu jmoono ityeei²¹. Pe 'e wúu¹ saan²¹a'an lo ijná² tyijna'a coon²¹ 'e fee¹ 'e tyú²gi tyii'i, 'e 'ya²gi 'áai¹ 'e jo tyéi¹. **18** Tsu 'wii¹³ joon jo cwáain¹ lee²¹e'e coon¹³ 'e lí² jnée²i tsá² pe lee²¹e'e cwáain¹ coon¹³ 'e jo jnée²i tsá². Tsu jo taa²¹a'e lí² jnée²i tsá² pe taa²¹a coon²¹ tøø²mo 'e jo jnée²i tsá².

5

1 Tsu né³-oo'o 'e moo¹ taa²na'a li la li coon²¹ 'ná¹ 'e jo taa²¹. Joon wa'a gaxéi¹ 'e moo¹ taa²na'a no nigatyaa¹a Dios tyú² coon²¹ 'e 'míi² fu ñu'fú² 'e taa²¹ coon²¹ tøø²mo. Joon jo gajmaa¹ tsá² 'e 'míi² do. **2** Joon la 'ii²¹ taa²na'a 'e moo¹ no 'óon² jna'a tsu 'iin²¹na'a 'áai¹ 'e tyii¹³i'i pe lawa'a sin¹i'in 'e 'míi² do 'e sá² fu ñu'fú². **3** Joon coon¹³ la joon jo ti' ringú¹na'a tsu ityii¹³i'i 'e sin¹i'in 'míi² do. **4** Joon la 'ii²¹ taa²na'a 'e moo¹ taa²na'a, 'e lí² lawa 'nuu²¹u'u, 'óon² jna'a joon saan²¹ jna'a fa'i³. Pe jo 'iin²¹na'a wóo¹³o'o 'e sin¹i'in tsáai² pe 'iin²¹mogii'i 'áai¹ 'e tyii¹³i'i 'e sin¹i'in 'míi² do 'e sá² fu ñu'fú² 'e coon¹³ la joon 'e jo taa²¹ tyii'i iunsíi²moo'o coon¹³ coon²¹ juncwii²¹ 'míi². **5** Joon 'yu² to² la joon gajmee¹i Dios jna'a joon gacwo¹o jna' 'in Espíritu Tyú² tya' ili² tsaa²¹mo-tsii'i i'ii¹³na'a jilaa²¹ icwo¹ Dios tsá².

6 Tsu 'wii¹³ joon jo cu²-tsii'i joon né³oo'o 'e la 'ii²¹ taa²na'a 'e moo¹ taa²na'a lo jo toon²¹o'on coon¹³ Ña'ñu¹u'. **7** Joon coon¹³ 'e jai² líi²na'a

ngii²¹i'i jon' coon¹³ 'e nee²¹e'e. ⁸ Jo cu²-tsii'i joon 'iin²¹mogii'i 'e tu²¹u'u 'e moo¹ taa²na'a lo joon tsacwoo²¹o'o coon¹³ Ña'ñu¹u'. ⁹ Tsu 'wii¹³ joon cwo¹-tsii'i jmoo²¹o'o jiin¹³ la 'iin²¹in Ña'ñu¹u' xufiin¹³ taa²na'a moo¹ taa²na'a no si jo taa²na'a 'ee. ¹⁰ Joon Cristo ijmaa¹a 'ii²¹tya' jile¹e' joon la jaain²¹ la jaain²¹ i'ii²¹i 'e tii²i tya' 'e gajmaa¹a mo taa¹i moo¹ taa¹i. I'ii²¹i jiin¹³ la 'e nigajmaa¹a si 'e tyu² si 'e go² 'ee.

Tyu² 'ii¹fujuncwii²¹ 'wii¹³i Cristo

¹¹ Joon tsu 'wii¹³ né³e'e 'e 'ná¹ li 'gøøi²¹ tsá² Ña'ñu¹u' cwo¹-tsii'i 'e liñi² tsá² xiiala líi¹na'a. Pe ñí² Dios xiiala líi¹na'a joon 'i¹-tsii 'e 'naa'oo' jon ñí²i'. ¹² Jo faa¹³a'a 'naa' 'e untyuu²¹moo'o yiia'a tyaní²i'. Pe 'ii²¹ jna'a 'e jløø¹³naa' 'wii¹³ jna'a. Joon coon¹³ la joon 'e sá² 'e fuu²¹'naa' 'in tsá² do 'in unjløøi¹³ yaai jiin¹³ coon¹³ 'e lí² jnee¹i tsá² joon' coon¹³ 'e sá² 'e 'yu²-tsi. ¹³ Joon wa'a 'i¹-tsi 'in tsá² do 'e tsá² caa²¹mo jna'a cwáain¹ tya' Dios 'e joon, pe wa'a jo caai²¹ jna'a jmai¹² 'e tyu² tyii' jmoo²¹o'o. ¹⁴ Joon tsu 'wii¹³ galíiin²¹in Cristo jna'a 'ná¹ untiin¹³ jna'a jiin¹³ la to² nu¹³u. Joon 'i¹-tsii'i 'e gajúin¹ jaain²¹ tsá² tya' jilee²¹mo, joon wana gajúin¹ 'in jaain²¹ do tya' jilee²¹mo joon nijúin¹ jilee²¹. ¹⁵ Joon Cristo gajún¹mo 'wii²¹ tya' jilee²¹. Joon tsu 'wii¹³ gajún¹mo Cristo 'wii²¹ tya'a joon gajiin¹o jee²¹ 'lii²¹ 'e coon¹³ la joon 'ná¹ jmá¹ tsá² taan²¹in fu juncwii²¹ jiin¹³ la to² tyu², jo 'ná¹gi jmáa¹a jiin¹³ la to² tyu² yaai. ¹⁶ Tsu 'wii¹³ joon jo lé²gii¹ cwáain¹ tya' tsá² la jmoo¹o 'in tsá² 'in 'i¹-tsi jiin¹³ 'e sá² fu juncwii²¹ lo. La joon ga'i¹-tsii'i tya' Cristo la mo

jéei¹ pe jo 'i¹gi-tsii'i la joon no. ¹⁷Tsʉ mo licaan²¹in tsá² coon¹³ Cristo galí² 'míi²mo 'ii. Gatsé¹mo 'e siiin¹³ do tsʉ gacwá² 'e 'míi².

¹⁸Joon Dios gajmaa¹a jilaa²¹ 'elo. Joon 'in Dios do gajmaa¹a 'e saan²¹an' røø²¹ coon¹³on 'wii¹³i Cristo. Joon gacwo¹o Dios jna'a to² 'e jmoo²¹o'o 'e seein²¹ tsá² tyú² coon¹³ Dios. ¹⁹'E 'øøi²¹-tsi tsá² 'e 'wii²¹² Cristo jmoo¹o Dios 'e seein²¹ tsá² taain²¹² juncwii²¹ røø²¹ coon¹³on, jo cón²gi cwáain¹ tsaa² 'noo¹o tsá². Joon gatyaa¹a Dios cwoo²¹o'o 'e júu³ tyú² do 'e jmoo¹o tsá² røø²¹ coon¹³ Dios. Joon jna'oo'o 'ná¹ cwoo¹³o'o tsá² xeei'. ²⁰Tsʉ 'wii¹³ joon lí¹na'a lawa'a tsá² 'in gasii¹in Cristo. Joon lawa 'e mí² Dios tyaní²ii' mi míi²¹i'i tyaní²ii'. Joon míi²¹i'i tyaní²ii': Cwoseen²¹naa' røø²¹ coon¹³ Dios. ²¹Jo ga'ngo¹o Cristo jiin¹³ coon²¹ tsaa². Pe 'wii¹³i tyijna' gacwo¹ Dios Cristo tsaa² tyi' 'e coon¹³ la joon lí²-i lisaan²¹ jna' 'in tyúi¹ la tyúi¹ Dios.

6

¹ Caan²¹mo jmoo²¹o'o to² coon¹³ Dios, joon míi²¹i'i tyaní²ii' jo cwóo²oo' wa tsáa¹a li' caai¹ 'e gajmaa¹a Dios feei¹-tsi 'wii²¹² tyi'naa'. ²Tsʉ ni jí² tyá' Dios jin²in:

Ganúu³oo júu³ tyi'i mo galí² feei¹-tsii;
gauncoون¹³ jna 'nʉ 'e jmíi²¹² gajmáa³aa tiin¹³ 'nʉ.
Joon nano sii¹³i'i 'naa' jmíi²¹² no-o 'e feei¹-tsi Dios
tyá' tsá²; 'e jmíi²¹² no-o 'iin²¹²in Dios jmaa¹a tiin¹³ tsá².

³Joon jo jmoo²¹o'o jín¹ tyá' jiin¹³ jaain²¹ tsʉ la
joon jo lí² faa²¹ tsá² 'laa²¹ tyá' 'e to² jmoo²¹o'o. ⁴Pe

'iin²¹²moo'o 'ee¹³e'e tsá² coon¹³ jilaa²¹ 'e jmoo²¹o'o
 'e jmoo²¹o'o jiin¹³ 'e to² tyá² Dios. Coon¹³ jilaa²¹
 'e ngii¹i jna'a 'ee¹³e'e tsá², coon¹³ jilaa²¹ wúu¹
 'e ganee²¹e'e joongi coon¹³ jilaa²¹ jmi²¹² 'aa²¹²
 tyii'i joongi coon¹³ jilaa²¹ fa'i³ galí² saan²¹a'an
 'ee¹³e'e tsá² 'e jmoo²¹o'o to² tyá² Dios. ⁵ Nigapó²
 tsá² moowoo²¹o'o; joon nigatain¹² tsá² jna'a 'næñí³;
 joon gajmee²¹mo tsá² jna'a mi¹³. Joon nigaj-
 moo²¹o'o to² ii²¹. Sá²-a mo jo gacwuu²u'u joon
 gangii²¹na'a 'e jo sá² tye¹e'e. ⁶ Joon coon¹³ 'e
 jmoo²¹o'o jmai² 'e tyá²; joon coon¹³ 'e 'øøi¹²¹-tsii'i
 'ee¹³e'e tsá² 'e jmoo²¹o'o to² tya' Dios. 'Ee¹³e'e
 jon coon¹³ 'e 'wó²-tsii'i joongi coon¹³ 'e feei¹-tsii'i
 joongi coon¹³ 'in Espíritu Tyá² 'in uncoon¹³ jna'a.
 'Ee¹³e'e jon coon¹³ xiiala 'iin²¹²moo'o tsá² xeei'
 'e jmoo²¹o'o tó² tyá² Dios. ⁷ Joon lini¹ tsá² 'e
 jmoo²¹o'o 'e to² tyá² Dios 'wii¹³ coon¹³ 'e júu³ jai²
 'e cwoo¹³o'o tsá² joon 'wii¹³ 'e 'ii²¹ tya' Dios 'e
 'oo²¹o'o. Joon tsá² 'wii¹³ jmoo²¹o'o jiin¹³ 'e tyá²-
 lawa'a un'gøø¹³na'a yiia'a. ⁸ Sá²mo 'e un'goo¹ tsá²
 jna'a, sá²mo jon jo un'goo¹ tsá² jna'a. Sá²mo 'e faa²¹
 tsá² tyá² tyii'i, sá²mo jon faa²¹ tsá² 'laa²¹ tyii'i.
 'Inlíii¹³ jin² 'e tsá² tajuu²¹mo jna'a, 'inlíii¹³gi jin²
 'e ja²mo júu³ tyaa²¹a'a. ⁹ Sá²mo faa²¹a lawa'a jo
 cwii¹in jna'a, pe sá²mo jon 'e faa²¹a lawa'a cwii¹in
 jna'a. Mo líii¹³ ngii²¹i'i tóin¹ 'mó¹ pe saan²¹gi'i.
 Nee²¹e'e wúu¹ 'áai¹ pe jo mo gajúun²na'a. ¹⁰ Joon
 xüfiin¹³ toon²¹o'on fa'i³, toon²¹o'on 'e jløø¹³moo'o
 jon. Joon xüfiin¹³ tañí²moo'o fúu¹mo tsá² 'ii²¹i
 'láai² 'e jmaai¹ to² tya'a 'wii²¹² tyii'i. Joon xüfiin¹³
 jo 'e sá² tyii'i Dios cwo¹o jna'a jilaa²¹ 'e 'naa²¹na'a.

11 Tsaru¹u' 'in néei¹ Corinto, nigafee¹³na'a 'naa' coon¹³ júu³ coon²¹ tsáa¹. Nigafee¹³na'a 'naa' jiin¹³ la ti² 'e 'i¹-tsii'i. **12** Jløø¹³moo'o 'wii¹³ 'naa' pe 'naa'gii' jo jløø¹³naa' coon¹³ jna'a. **13** Tsu 'wii¹³ joon mii³ii tyani²ii lawa jaain²¹ jmii²¹ tsá², untyuu²¹'oo' 'wii²¹² tyiia la galí² tyú²-tsii 'wii²¹² 'naa'.

Taain²¹² Dios jee²¹² jna'

14 Jo uncaan²¹naa' coon¹³ 'in tsá² 'in jo jai² líi²i tsu jo jmee¹i tyii'. Jo lí² uncaaain²¹ tsá² 'e tyú² coon¹³ 'e gó². Jo lí² cai² tsá² 'yiañi' coon¹³ 'e nuu²¹. **15** Jo lí² jmá¹ tsá² coon²¹ røøi²¹ Cristo coon¹³ Satanás. Wa'a la joon, ¿xiala ilí² uncaaain²¹ 'in tsá² jai² líi² coon¹³ 'in jo jai² líi²? **16** ¿Xiala lí² tsa'i² dioses 'in gajmee¹ tsá² li tyu² Dios to²? Pe 'naa' líi¹naa' tsá² 'in tyu² Dios, 'in jiin¹, to². Jiin¹³ la nigajin² Dios:

Intaan²¹²na joon ingii²¹²na jee²¹² 'ii; joon ilíi¹na Dios ty'a, joon 'in tsá² do ilíin² tsá² tyiia.

17 Tsu 'wii¹³ joon gajin²o jon Ña'ñu¹u': Jeen¹³naa' jee²¹² 'in tsá² do joon siin¹³naa' coon²¹. Jo un'líi²¹naa' yaanaa' coon¹³ 'e gó²

18 joon i'ii¹³na 'naa' joon ilíi¹na lawa jaain²¹ 'Ñu²u' joon 'naa'gii' ilíin²naa' lawa xuui²¹² tsañu¹ joon xuui²¹² tsamí² tyiia.

La jon jin² 'in Ña'ñu¹u 'in jmaa¹a jilaa²¹ 'e 'iin²¹²in.

7

1 'E lo-o 'e júu³ ga'ii¹i Dios tyi', tsaru¹u', 'in 'iin²¹²na. Tsu 'wii¹³ joon 'ná¹-a tuu²¹²u' jilaa²¹ 'e un'líi²¹ jna', tiin¹³ la ngú¹ toon²¹²o' lagí espíritu

tyi'. Joon tsu 'wii'¹³ un'goo²o' Dios 'ná¹ cwoo^{'13}-tsi' 'e ngi²¹i' 'e tyú²na' tyaní¹i.

Jløø^{'13}mo Poo² coon^{'13} 'in tsá² néei¹ Corinto

² jWa'a núu³duu' júu³ tyiia! Jo mo ga'laa²¹a'a tya' jiin^{'13} jaain²¹ 'naa' jon'gi ga'ée¹³e' júu³ gó² jon'gi mo gatyíin^{'13}a'an 'naa' tóo² jiin^{'13} jaain²¹. ³ Joon jo fuu^{'212}uu 'naa' wa'a cwo^{'2}oo 'naa' tsaa² tsu la mo gafuu^{'212}uu 'naa' la jéei¹ jløø^{'13}moo coon^{'13} 'naa' wa'a saan²¹gi' si júun²mogi' caan²mo 'ee. ⁴ Jo cu^{'2}-tsii coon^{'13} 'naa' joon jløø^{'13}moo 'áai¹ coon^{'13} 'naa'. Joon xufiin^{'13} nee²¹e'e wúu¹ jo tuu³uu 'e fu¹ 'yuu²na joon jløø^{'13}moo.

⁵⁻⁶ Tsu nicwée¹i Tito joon coon^{'13} júu³ tyaan¹an Dios gatyá²-tsii'i 'e unjløø^{'13}na'a 'wii^{'13} 'naa'. Joon xufin^{'13} jo mo ga'ii^{'2} wo^{'1}oo'o ca gatyalii^{'21}i'i fu Macedonia, ñí² Dios xiiala tya¹-tsi tsá² 'in seen^{'21}in fa'í³. Tsu doñixiia' ngi²¹i'i lawa'a coon^{'21} 'e injni^{'13}moo'o. Gali'iin^{'212}in tsá² jmaa¹a 'e gó² tyi'i joon 'i¹-tsii'i 'áai², 'goo^{'21}-oo'o wa' coon^{'21} to² tyi'i 'e ngó¹ li caai¹. Pe gatya-tsii'i mo gacwéi¹ Tito.

⁷ Gatya¹-tsii'i tsu 'wii' gacwéi¹ Tito pe gatya¹-tsii'i jon tsu 'wii^{'13} jløø^{'13}mo Tito 'wii^{'13} 'naa'. Joon gatyaa¹o júu³ xiiala 'iin^{'212}naa' jøø^{'212}naa' jna'a. Gatyaa¹o jon júu³ xiiala galixuui^{'212}-oo' joongi xiiala ga'i¹-oo' 'áai¹ 'wii^{'212} tyiia. Joon mo gatyaa¹a 'e júu³ lo galijløø^{'13}na 'áai¹gi.

⁸ Caan^{'21}moxu galíi¹na mo galixuu^{'212}mo-'oo' 'wii^{'13} 'e jí² do 'e gasii²na 'naa'. Pe jo líi¹gíi la joon. Tsu wana ga'i¹-tsii caan^{'21}mo 'wii^{'13} xuu^{'212}mo-'oo' coon^{'21} sii^{'13}xu, ⁹ pe nano jløø^{'13}moo. Jløø^{'13}moo jon' tsu 'wii^{'13} galixuu^{'212}mo-'oo' pe jløø^{'13}moo tsu 'wii^{'13}

gajo²o-'oo' coon¹³ 'e galixuu²¹²mo-'oo' do. Joon gajmaa²aa' jiin¹³ la gali'iin²¹²in Dios tsu 'wii¹³ joon jo gajmee¹³na'a 'naa' coon¹³ 'e xuu²¹²mo-'oo' do. ¹⁰Tsu wa'a jmoo¹o tsá² la 'iin²¹²in Dios 'wii¹³ galixuu²¹²mo-tsi itiin¹³mo joon jo 'ná¹ caain²¹ lí²i. Pe wa'a jmoo¹ tsá² xuui²¹²-tsi jiin¹³ la lí¹i tsá² taain²¹ fu juncwii²¹, ijúun¹mo jon. ¹¹Joon tsu 'wii¹³ galixuu²¹²mo-'oo' coon¹³ 'e jí² do gajmaa²aa' la 'iin²¹²in Dios. Joon jóø²øø' xiiala cwo'í¹i! Ga'í¹-'oo' coon²¹ tún² 'e cwáain¹ do. Joon gali'iin²¹²naa' jmaa²aa' jna júu³ jiin¹³ la tí². Gatií²¹² 'nii²¹-'oo' 'wii²¹² tyii' yaanaa'. Pe joon gafuu²moo' jon. Pe mo ngí²i joon gali'iin²¹²naa' jøø²¹²naa' jna joon gali'iin²¹²naa' 'e²ee' wúu¹ 'in tsá² 'in ga'láa¹a do. Coon¹³ jilaa²¹ 'elo ga'ee¹³oo' jna 'e jo 'e tsaa² tyii' sá². ¹²Joon gasii²¹na 'e jí² do tyii' pe jo gasii²¹na 'e jí² do wa'a 'e 'iin²¹²na uncooon¹³ 'in tsá² do 'in ga'láa¹ jon'gi 'wa'a 'iin²¹²na uncooon¹³ 'in ga'láa¹ tya'a do. Gasii²¹na 'e jí² do tyii' wa'a icón² 'naa' cwáain¹ xiiati 'e 'í¹-tsii'i 'naa' tyani Dios. ¹³Joon gatya¹-tsii'i mo ganuu²¹u'u 'e júu³ do.

Gatya¹-tsii'i 'e júu³ do pe jløø¹³mogí¹ 'áai¹ 'e tyú²-u 'íi¹-tsi Tito, tsu jilee²¹naa' gauncooon¹³ 'ii tsu joon jo cu²gi-tsi tyii'. ¹⁴Tsu gafuu²¹²uu Tito 'e tyú²-u tyii' joon 'naa' jo mo gacwóo²oo' fa'í²¹ tyiia. Pe gatiin¹³ 'naa' jilaa²¹ júu³ jai¹² 'e gafuu²¹²uu Tito tyii' joon la jai¹² 'e júu³ gafuu²¹²uu Tito tyii' la joon jon júu³ ja²mo 'e júu³ gafuu²¹²uu 'naa'. ¹⁵Joon 'áa¹mo gali'iin²¹²gi Tito 'naa' mo gati¹²-tsi xiiala gajmaa²aa' nuu¹³u'u, joon ga'íi¹³naa' 'ii joon 'gøø²¹moo' wa'a jo jmaa²aa' jiin¹³ la 'iin²¹²in.

16 Joon nano jløø¹³moo 'e jo 'e 'ná¹gi ngii²¹²na cu²-tsii coon¹³'naa'.

8

Cwó²oo' cuu² 'e 'yaai¹-'oo'

1 Joon, tsaru¹u', 'ii²¹² jna'a jmoo¹³o'o júu³ 'naa' xiuala líi¹i 'in tsá² néei¹ Macedonia 'in jai¹² líi²i Dios, xiuala gauncoo¹³ Dios 'ii. **2** 'In tsaru¹u' 'in néei¹ Macedonia do ga'aa¹a fa'i³ 'áai¹ joon xéfin¹³ nii¹in wúu¹ 'áai¹ jløø¹³mo. Tañíi²mo 'áai¹ pe tsé 'wii¹³ jløø¹³mo 'áa¹mo gacwo¹o cíu¹u tyá' 'in tsaru¹u' néei¹ Judea lawa líi¹i tsá² sá² cuu². **3** Joon jmáa³aa júu³ jai¹² 'e 'in tsá² do gacwo¹o 'yaai¹-tsi ce xiia²¹ jiin¹³ lí². Pe 'i¹-tsii 'e 'in tsá² gacwo¹o 'láai²gi ce xiia²¹ jiin¹³ lí². **4** Áai¹ gamíi¹i 'in tsá² do tyanii²¹i'i wa'a cwooi²¹² jna'a 'ido 'e uncoo¹³on 'in tsaru¹u' catyaai² néei¹ Judea. **5** Joon gajmaa¹a 'láai²gi la ga'i¹-tsii'i. Tsé nifu gacwóo¹i 'yaai tyá' Ña'ñé¹u' joon ngii¹ joon gacwóo¹i 'yaai tyijna'a jiin¹³ la 'iin²¹²in Dios. **6** Joon tsé 'wii¹³ ga'láa² Tito 'wii²¹² la mo jéei¹ 'e uncaan²¹in 'e cuu² do 'e 'iin²¹²naa' cwóo²oo' gamíi³ii tyaníi¹i wa' 'e untiin¹³mo 'e to² do. **7** 'Naa' nigajmaa²aa' jilaa²¹ 'e tyú²-u. Ja²mo líi²naa' júu³ tyá' Dios, joon ñí² 'naa' 'é²ee' 'e júu³ do. Joon røø²¹ 'øøi²¹-oo'. Áa¹mo 'iin²¹²naa' jna'a. Joon nano fee¹gi jmaa²aa' coon¹³ 'e licaain²¹ 'e cuu² do.

8 Jo fuu²¹²uu 'naa' 'elo wa'a tyé²uu 'naa' to² jiin¹³ 'iin²¹²na 'e liñii²¹ 'naa' xiuala jmoo¹o 'in tsá² catyaai² 'in 'yaai¹-tsi. Jiin¹³ 'iin²¹²na litsáai¹-tsii wa'a la ja²mo 'iin²¹²moo' Dios coon¹³ tsá². **9** Tsé

ñii²¹ 'naa' xiiala gajmaa¹a Ña'ñu¹u' Jesucristo feei¹-tsi 'wii¹³ 'naa'. Fu ñu'fú² ga'aa¹a jilaa²¹, pe tsu 'wii¹³ galí'iin²¹²in 'ido 'naa' gatuu¹u jilaa²¹ 'e sá² ty'a a joon galíin²in lawa tsá² tañíi²mo 'wii¹³ 'naa'. Joon tsu 'wii¹³ galíi¹i Cristo lawa'a tsá² tañíi²mo 'naa'gii¹ galíi¹naa' lawa'a tsá² 'in 'oo¹o jilaa²¹.

10 No-o 'e 'i¹-tsii 'e tyú²gi tyii' cwáain¹ ty'a 'e cuu² do. Ningóo¹ coon²¹ jiin²¹ 'e 'naa' nifu ga'láa² 'wii²¹² uncaain²¹ 'e cuu² do. Jo gacwó²oo' tyitsaai²¹² pe 'yaai¹'-oo' gacwó²oo'. **11** Joon nano cwóo²gi¹ 'e 'yaai¹'-oo' ce gatséi¹ jiin¹³ la ga'láa² 'wii²¹². Cwóo²oo' la jaan²¹naa' jiin¹³ la tí² 'e 'oo²oo'. **12** Tsu wa'a tsai² 'iin²¹²in tsá² cwo¹ pe xu-uu 'oo¹o 'iin²¹²in Dios 'e cwo¹ tsá² 'e 'oo¹o jon' 'e jo 'oo¹o.

13 Jo 'iin²¹²na 'e uncoon¹³ 'naa' tsá² xeei²¹ joon 'naa'gii¹ tuu²naa' jo 'e sá² tyii'. **14** Jiin¹³ 'e 'iin²¹²na 'e lí² coon²¹ røø²¹mo jee²¹² jna'. Tsu nano 'oo²oo' 'e iuncoon¹³ coon¹³ jmii²¹² 'aa²¹² ty'a 'ido pe ijó¹ coon²¹ jmii²¹² i'oo¹o 'ido 'e iuncoon¹³ 'naa' coon¹³ jmii²¹² 'aa²¹² tyii'. Coon¹³ la joon ilí² coon²¹ røø²¹i. **15** Jiin¹³ la jin² ni ji² ty'a' Dios: "Joon 'in 'oo¹o 'láai²gi jo gasái¹ ty'a; joon 'in 'oo¹o xu jo ga'naai²¹ ty'a."

Ijaat²mo Tito tún¹

16 Pe cwo³-oo 'maai² Dios tsu 'wii¹³i Dios do-o 'i¹-tsi Tito 'naa' jiin¹³ la 'i¹-tsii. **17** Joon mo gafuu²¹²uu Tito wa'a itsajøøi²¹² 'naa' ga'ii²¹mo júu³ røø²¹ tsu líi¹gi 'aa¹mo 'naa'. Joon nano itsajøøi²¹² 'naa' 'e 'yaai¹-tsi 'ña'-o.

18 Joon caan²¹mo coon¹³ Tito siin²¹na'a jaain²¹gi tsaru¹u' 'in jileei²¹ tsaru¹u' catyaai²gi faa²¹ tyú²

tya'a. Faa²¹ tsá² tyá² tya'a tsá røø²¹ gajmaa¹a to² tya' 'e júu³ tyá² tya' 'e tiin¹³ tsá². ¹⁹ Joon 'in tsá² jai² lí²i Cristo 'in néei¹ lo gatyii¹³ in 'in tsaru¹u' no 'e tsáa¹a caan²¹mo coon¹³ jna'a 'e uncoon¹³ jna'a la 'íi²¹² uncaan²¹na'a 'e cuu² do. Jmoo²¹o'o la joon tsá 'iin²¹²na'a 'e cwo¹ tsá² 'maai¹³ Ña'ñá¹u' joon 'e 'iin²¹²na'a uncoon¹³ jna'a tsá² xeei²¹. ²⁰ Joon coon¹³ la joon lí²-i tyuu¹³na'a 'e cwo¹ tsá² jna'a tsaa² cwáain¹ tya' 'e cuu² 'e uncaain²¹ jna' no. ²¹ Tsá cwoo¹³-tsii¹i jmoo²¹o'o jilaa²¹ 'elo 'e tyá²-u' jon'on jiin¹³ tyani Ña'ñá¹u' pe tyani jilee²¹mo tsá² jon.

²² Joon, caan²¹mo coon¹³ 'ido siin²¹ jna'a jaain²¹gi tsaru¹u' 'in ga'e² jna'a 'e cwo²-tsi tsáa¹a joon 'áai¹gi nano 'e jo cu²gi-tsi coon¹³ 'naa'. ²³ Joon wa'a ungíi¹i tsá² 'naa' cwáain¹ tya' Tito, cwoosii¹³duu' 'e jaain²¹ 'in ngí¹ coon¹³ jna 'ido joon jmaa¹a to² coon¹³ jna wa'a uncoon¹³ 'naa'. Joon wana ungíi¹i tsá² 'naa' cwáain¹ tya' 'in tsaru¹u' catyaai² do cwoosii¹³duu' 'e 'in tsá² jai² lí²i Dios néei¹ Macedonia gasiin²¹ 'ii joon jmaa¹³a tsá² júu³ 'e 'ya²gi tya' Cristo. ²⁴ Tsá 'wii¹³ joon mi cwolíin²in 'in tsá² lo jee²¹² 'naa' 'é²ee' 'in tsá² lo xiiala 'iin²¹²naa' 'ii joongi 'ee 'wii²¹² jløø¹³na'a coon¹³ 'naa'. Joon iliñi² jilee²¹ 'in catyaai² 'in jai² lí²i.

9

Cuu² gauncaain²¹ do

¹ Joon cwáain¹ tya' 'e cuu² do 'e uncaan²¹na' tya' 'in tsá² tya' Dios néei¹ Judea jo 'ná¹ fuu²¹²uu 'naa'
² tsá ñíi³oo 'e 'iin²¹²naa' uncóon¹³oon'. Jløø¹³moo mo

fuu²¹²uu 'in tsá² néei¹ li sii²¹ Macedonia 'e ningóo¹ coon²¹ jiin²¹ 'e gali'iin²¹²naa' 'in néei¹ Acaya 'e jmoo²oo'. Joon tsu 'wii¹³ 'iin²¹²naa' jmaa²aa' 'e 'yaai¹'oo' gatya¹-tsi 'in tsá² néei¹ Macedonia 'e jmoo¹o jon. ³ Jo 'e si'neei¹³ isii³na 'in tsaru¹u' no 'e jo ngii¹i licaai²¹ jilaa²¹ júu³ tyú² 'e gafuu²¹²uu tsá² 'wii²¹² tyi'naa' cwáain¹ tya' cuu² do. Joon coon¹³ la joon lí²-i tyaa²aa' tyú² 'e cuu² jiin¹³ la gafuu²¹²uu 'in tsá² néei¹ Macedonia. ⁴ Tsu wa'a yíi³aa coon¹³ 'in tsá² seein²¹ Macedonia joon jo náa¹ tyú² tyii' mi cwéé¹na fa'ii²¹ ilíin²na'a tsu jo 'ee galí² cu²-tsii'i coon¹³ 'naa'. Joon 'naa'gii' i'oo²oo' fa'ii²¹ jon. ⁵ Tsu 'wii¹³ joon galitsáa¹mo-tsii 'e tyú²gi wa'a 'e sii³na 'in tsaru¹u' do tsajøøi²¹² 'naa' jéei¹gi lagi jna. Joon coon¹³ la joon lí²-i uncoon¹³ 'naa' 'e licaain²¹ 'e cuu² do jiin¹³ la júu³ ii²¹ 'naa' la mo jéei¹. Joon 'e cuu² do 'e lí² lawa'a coon²¹ 'e 'yaai¹'oo' jon' coon²¹ 'e gatyii²¹i'i tyitsaa²¹mo.

⁶ Untii¹³duu'-oo' 'e júu³ lo: 'In tsá² 'in jñí² ca pii³, ca pii³-i jon cóon¹on mo garoo²¹o, pe 'in gajñí² 'láai²gi, la joon jon 'láai²gi incoon¹on. ⁷ Joon la jaain²¹ 'ná¹ cwo¹ jiin¹³ 'e 'yaai¹-tsi jon' tsu 'wii¹³ 'e 'i¹-tsi 'e 'ná¹-a jon'gi tyitsaai²¹ 'ee. Tsu 'iin²¹²mo Dios 'in cwo¹o júu³ røø²¹. ⁸ Joon Dios lí²-i cwo¹o 'naa' coon²¹ tøø²mo jilaa²¹ 'e jmaa¹i to² tyii' joon jiin¹³ tya' 'e tiii²¹ tyii' yaamoo' pe ilisá²gi 'e uncóon¹³oon' tsá² xeei²¹. ⁹ Jiin¹³ la jin² ni jí² tya' Dios: Cwo¹ Dios tsá² taníi² 'e 'wo²-tsio. Joon 'e tyú²-tsio taa²¹a coon²¹ tøø²¹mo. ¹⁰ Cwoo¹o Dios 'e jún² 'e jñii²¹i', cwoo¹o jon 'e 'i¹ 'e tyee²e'. La joon jon icwo¹o 'naa' jilaa²¹ 'e jmaa¹i

to² tyii' 'e lí² uncóon¹³oon' tsá² xeei²¹ 'e cwaiin²¹ 'e to² tyá² tyii'. ¹¹ Joon coon¹³ la joon ilisá² tyii' 'e cwó²oo' 'e 'wo²'-oo'. Joon mi joon¹³o'o 'e cuu² do 'e gauncaan²¹naa'tya' 'in tsaru¹u' néei¹ Judea, 'in tsá² do icwo¹o 'maai¹³ Dios. ¹² Tsú mi uncoon¹³oon' 'in tsá² tyaa' 'ido pe 'wii¹³ 'naa' icwo¹o 'maai¹³ Dios 'áai¹. ¹³ Joon tsú 'wii¹³ 'e to² tyá² do 'e gajmaa²aa' iun'goo²¹o tsá² Dios. Iun'goo²¹o tsá² Dios tsú 'wii¹³ gauntiin¹³naa' júu³ tyii' 'e ja²mo líi²naa' 'e júu³ tyá² tyaa' Cristo. Joon iun'goo²¹o Dios 'wii¹³ 'e cuu² gacwóo¹³oo' 'ido coon¹³ jileei²¹ 'in catyaai² do 'e 'wo²'-oo'. ¹⁴ Joon 'in tsá² do cwáain¹ tyaa'-o ifaa²¹o júu³ tyá² 'wii²¹² tyi'naa' tsú 'iin²¹²mo 'naa'. Tsú Dios nigauncoon¹³on 'ido coon¹³ 'e tyú²moo'. ¹⁵ ¡Cwoo²¹o' 'maai¹³ Dios 'wii²¹² jilaa²¹ 'elo! ¡Jo 'øøi²¹-tsi' jilaa²¹ 'e gajmaa¹a Dios Tyi'!

10

Tyú² to² Poo² líi¹i apóstol

¹ Tsú né³e' 'e 'wo²-tsi joongi 'e feei¹-tsi Cristo, joon jna, Poo², 'iin²¹²na foo¹³na 'naa' lagí 'e feei¹ Cristo 'naa'. Joon seen²¹mo tsá² 'in jin²in 'e tsá² 'wó¹mo jna mo taan¹na jee²¹² 'naa' pe soo²¹-tsii mo taan¹na lí wíin². ² Joon seen²¹mo 'inlíi¹³ jee²¹² 'naa' 'in jin²in 'e jmoo²¹o'o jilaa²¹ la jmoo¹o tsá² taain²¹² fu juncwii²¹, 'in jmoo¹o jiin¹³ la 'iin²¹²in 'yaai. Pe mí³ii tyani²ii' 'e jmáa²gíi' 'e tyá² 'e mi yíi³aa jee²¹² 'naa' jo 'ná¹ jmáa³aa soo²¹-tsii coon¹³ 'naa' la ijmáa³aa coon¹³ 'in catyaai² do. ³ 'E la ja²mo líi¹na'a tsá² taain²¹ fu juncwii²¹ pe jo tíi¹

jna'a la ti'i tsá² taain²¹² fu juncwii²¹. ⁴ Tsu 'wii²¹ 'e 'oo²¹o'o 'ii²¹ gøøi¹³ ty'a' Dios 'e joon lii¹oo'o jileei²¹ 'in 'eei¹ jna'a. Joon 'e 'ii²¹ joon jo li la li 'ii²¹ 'e sa² fu juncwii²¹ lo. ⁵ Joon coon¹³ la joon ilii¹i'i jileei²¹ 'in coon²¹ tsá² tóo² coon¹³ júu³ jloo³. Ilili¹i'i jon jileei²¹ 'in jo cwo¹ júu³ ruu²¹o coon¹³ jna'a cwáain¹ ty'a' xiiala lí² cwii¹in tsá² Dios. Joon lii¹i'i jilaa²¹ 'e 'i¹-tsi tsá² 'e jmoo¹o jo nuu¹³u to² tyu² Cristo. ⁶ Joon mi ngii¹i 'e jmoo²oo' nuu¹³u nuu¹³u jiin¹³ la tí² to² tyu² Cristo 'e tyá² tyii*i* náa¹a 'e 'e²e wúu¹ jileei²¹ 'in jo jmaa¹a nuu¹³.

⁷ 'Ná¹ cón²oon' cwáain¹ coon²¹ tún²-un. Wa'a 'i¹-tsi tsá² 'e líi¹i 'e tsá² ty'a' Cristo 'ii, 'ná¹ ti²-tsi jon 'e líi¹na'a tsá² ty'a' Cristo jon. ⁸ Joon xufin¹³ foo¹³na 'naa' 'láai² lagi 'e tií²na cwáain¹ ty'a' 'e to² gacwo¹ Cristo jna'a jo 'e fa¹í²¹ líi²na, tsu Ña'ñu¹u' gacwo¹ jna'a 'e to² do wa'a lí² uncoon¹³ jna'a 'naa' 'e cwii¹mogii¹ Dios jon' wa'a 'e xee²na'a 'e jai² líi²naa'. ⁹ Joon 'e jí² gasii³na tií²i 'naa' jo 'yuto² wa'a ton²oon' fo²-oo'. ¹⁰ Pe 'inlíi¹³ jin²in 'e jmoo³oo 'gøøi¹³ coon¹³ jí² tyiia pe mo taan²¹²na jee²¹² 'naa' lawa'a 'yugoo²¹oo joon 'wo² 'áai¹ júu³ tyiia. ¹¹ Pe cwoliñí² 'in tsá² do, 'in tsá² 'in jin² la joon, 'e ijmoo²¹o'o 'gøøi¹³ coon¹³ jilaa²¹ ijmoo²¹o'o la 'gøøi¹³ júu³ tyii*i* 'e sii²¹na'a li wíin² mi gatyalii²¹i'i jee²¹² 'naa'.

¹² Xuun² 'i¹-oo' 'e 'ii²¹²na'a jmoo²¹o'o la jmoo¹o 'in tsá² 'in faa²¹a 'e tyu² ty'a' yaai, tsu jiin¹³ tsá² caa²¹mo jmoo¹o coon²¹ røøi²¹ coon¹³ tsá² xeei²¹. ¹³ Joon ifaa¹³a'a 'e tyu² tyii*i* yiia'a jiin¹³ ty'a' 'e to² 'e 'oo²¹o'o, joon Dios gacwo¹ jna'a wa'a cwóo¹³o'o

'e júu³ tyá² ca jee²¹² 'naa' 'in néei¹ Corinto. ¹⁴ Joon tsʉ 'wii¹³ jna'oo'o nifu gacwó¹ júu³ tyá² tya' Cristo jee²¹² 'naa' jo faa¹³a'a 'láai²gi lagí 'e tih²na'a. ¹⁵ Jon'gi faa¹³a'a 'láai²gi tyii'i yiia'a tya' to² nigajmaa¹a tsá² xeei²¹ lawa'a to² tyii'i yiia'a. Pe 'i¹-tsii'i mo nigafee¹ 'e jai¹ líi²na'a la joon ilifee¹ to² tyii'i jee²¹² 'naa'. ¹⁶ Joon mi ngii¹i joon 'i¹-tsii'i 'e cwoo²¹o'o 'e júu³ tyá² tya' 'e tiin¹³ tsá² li 'ngoo¹³ li née¹²naa'. Tsʉ jo 'ii²¹² jna'a faa¹³a'a tyá² tyii'i cwáain¹ tya' to² nigajmaa¹a tsá² xeei²¹.

¹⁷ Joon wa'a 'iin²¹² tsá² faa²¹a júu³ tyá² tya'a yaai, cwofaa²¹a jilaa²¹ 'e tyá² 'e gajmaa¹a Ña'ñʉ¹ʉ' tya'o. ¹⁸ Tsʉ jon' 'in tsá² do 'in faa²¹a tyá² tya'a yaai 'in 'ii²¹ Dios pe 'ii²¹mo Dios 'in tsá² 'in faa²¹a Ña'ñʉ¹ʉ' tyá² tya'a.

11

Un'øøi¹ Poo² 'ña'a

¹ Jmaa²aa' feei¹'-oo' 'wii²¹² tyiia jiin¹³ la nigajmaa²aa' la ii²¹² jmáa³aa caa²¹na! ² Tsʉ tsá tyii²¹ jna coon¹³ 'naa' 'wii¹³ Dios. Tsʉ lawa cwo¹ tsá² júu³ tya'a 'e 'ii²¹i 'in gamúui¹ jamíi¹i la joon jon 'iin²¹²na jmáa³aa coon¹³ 'naa' tya' Cristo. 'In²¹²na jée¹na 'naa' tyaníi¹i líi¹naa' lawa jaain²¹ simí² 'in tyuí¹, 'in jo mo ga'láa¹a. Lawa'a jaain²¹ simí² 'in nacui² cwoo²¹o coon¹³ jaan²¹mo tsañʉ¹. ³ Pe 'goo²¹-oo 'e nigacon² tsá² 'naa' tóo² la nigacon² 'in mii²¹ do tóo² Eva coon¹³ 'e jmíi¹-tsi tya'a. Canii²¹mo galíiin²¹²naa' Cristo mo 'wiin²¹ pe 'goo²¹-oo 'e la mo túu¹³ʉʉ' 'e jai² líi²naa' do. ⁴ Tsʉ 'ii¹³naa' júu³

røø²¹ 'in tsá² jalíin²ⁱⁿ cwo^{'1} 'naa' júu³ ty'a' jaain²¹ Jesús 'in siii²¹gi lagí 'in Jesús 'in gacwoo^{'13o'o} 'naa'. Joon jløø³moo' 'ii^{'21}naa' 'e espíritu 'e jon' 'in Espíritu Tyú gacwo^{'1} Dios 'naa'. Joon 'e júu³ ty'a' 'in tsá² do sisíi²¹i lagí 'e júu³ ty'a' 'e tiin^{'13} tsá² 'e ganuu^{'21uu}. ⁵ Pe líi²na 'e jo xáai¹gií jiin^{'13xu} lagí 'in tsá² do 'in 'í¹-tsi 'e líi¹i apóstoles 'in tyiin²gi 'áai¹. ⁶ Joon xüfin^{'13} jo tíi²na foo^{'21}oo cwú¹ la tíi²i 'ido, 'øø^{'21}mo-tsигиí lagí 'ido. Joon coon^{'13} jilaa^{'21} 'e gajmoo^{'21o'o} ga'e^{'2} jna'a 'naa' la joon.

⁷⁻⁸ Joon mo taan^{'212}na jee^{'212} 'naa' 'in tsá² jai^{'2} líi²i Cristo 'in néei¹ li xiia' gacwo^{'1o} jna cuu² la 'íi^{'212} cwo^{'3oo} 'naa' 'e júu³ tyu². Coon^{'21} jo ngáa¹mo gajmáa^{3aa} 'e gó²-o tyi'naa' mo gacwo^{'3oo} 'naa' 'e júu³ tyú² jo 'e 'laa^{'21} gacón^{3oon}. Gajmée¹na 'ñii'a 'in wéi¹ tsu galíiin^{'212}na jmáa^{3aa} 'e tyú² tyii'. ⁹ Joon mo ga'óo^{3oo} jmíi^{'212} 'aa^{'212} jiin^{'13} jaain^{'21} jee^{'212} 'naa' ga'íin²in cíuu^{1u} 'wii^{'212} tyiia, tsu 'in tsaru^{'1u} 'in néei¹ Macedonia gacwoo^{'1o} 'e jmaai¹ to² tyiia. Joon coon^{'13} la joon jo gauntyí²na jiin^{'13} jaain^{'21} 'naa'. Joon la joon-on ijmáa^{3gií}. ¹⁰ Ñí^{3oo} 'e júu³ jai^{'2} ty'a' Cristo la joon jon ñí^{3oo} 'e tí^{'2}-tsii cwó^{'3oo} 'e júu³ tyú² ty'a' Cristo jo 'ee 'laa^{'13} cóñ^{3oon}. Joon jiin^{'13} jaan^{'21}naa' 'in néei¹ Acaya ityuu^{'13mo} jna 'e jmóo^{3oo} la joon. ¹¹ Joon mo jmóo^{3oo} la joon, ¿ti líi¹naa' 'e jo 'iin^{'212}gií 'naa'? Jo líi¹naa' la joon tsu ñí² Dios xiuala 'e 'iin^{'212}na 'naa'.

¹² Joon ijmáa^{3gií} jiin^{'13} la nigajmáa^{3aa}. Joon coon^{'13} la joon jo lí² faa^{'21a} tyú² ty'a' yaai 'in tsá² do 'in 'iin^{'212}in jmáa^{1a} coon^{'21} røøi^{'21} coon^{'13} jna'a coon^{'13} 'e to² jmoo^{'21o'o}. ¹³ Tsu 'in tsá² do jo

tsei² líi¹i apóstoles, coon²¹ 'ido tóo². Li' jmoo¹-o 'e líi¹i apóstoles tyá' Cristo. ¹⁴ Joon jo 'ná¹ jmoo²¹ o' tsa'goo²¹-tsi' mi líin²in la joon, tsu' wii¹'ña'a Satanás jmeei¹³ 'ña'a 'e líi¹i lawa jaain²¹ ángel 'in tyúi¹. ¹⁵ Joon wana gajmee¹i fii²¹²i 'ña'a 'in tsá² do 'e líi¹i 'in tyúi¹, la joon ijmáa¹a tsá² tyá'a. Pe mo li tséi¹ i'ii²¹i 'in tsá² do jiin¹³ la tii²i tyá' e gajmaa¹a.

Wúu¹ 'e ganí²¹ Poo²

¹⁶ Fuu²¹²uu 'naa' tún¹: jo líi²naa' 'e tsá² caa²¹na. Pe wana líi²naa' la joon, nuu²¹duu' 'e júu³ lo 'e faa²¹a jaain²¹ tsá² caai²¹ 'e tyú² tyá'a 'ña'a. ¹⁷ Jo gatyú² Ña'ñu¹u' jna to² 'e fuu²¹²uu 'naa' 'e júu³ lo, jiin¹³ 'iin²¹²na fuu²¹²uu 'naa' 'e tyú² tyiia 'ñii'a lawa'a jaain²¹ tsá² caa²¹na. ¹⁸ La faa²¹a júu³ tyú² tyá'a yaai la joon ifuu²¹²uu. ¹⁹ Tsu' 'naa' jmaa²aa' 'e 'wo²-'oo' coon¹³ jileei²¹ tsá² caai²¹ tsu' jmii¹-'oo' 'áai¹. ²⁰ Joon 'naa' jmaa²aa' 'e 'wo²-'oo' coon¹³ jileei²¹ 'in 'iin²¹²in líin²in fii²¹² 'naa', si 'in 'iin²¹²in cóñ² jilaa²¹ 'e 'oo²oo' 'ee, si 'in 'iin²¹²in tyú² to² 'naa' 'ee, si jo tsáai¹-tsi 'naa' 'ee, si jnáa¹a ní²ii' 'ee. Áai¹ 'wo²-'oo' coon¹³ jileei²¹ la 'ii. ²¹ Pe jna'oo'o, jo gatyá¹-tsii¹i jmoo²¹o'o jilaa²¹ 'elo joon tsu' wii¹³ joon jo galitsáai¹-'oo' jna'a.

Joon wana lí² faa²¹a tsá² xeei²¹ 'e tyú² tyá'a 'ña'a la joon jon lii¹ii jna, xufiin¹³ lawa'a tsá² caa²¹na ifaa²¹a. ²² ¿Tí faa²¹a 'in tsá² do jmíi¹tyá' tsá² Israel? Fo²oo jna jon. ¿Tí líi¹i 'in tsá² do tsá² Israel? Jna jon líi¹na la joon. ¿Tí líi¹i 'in tsá² do jún² tyá' lii²¹² Abrraham? Líi¹na la joon jon. ²³ ¿Tí jmoo¹o 'ido to² tyú² Cristo? Jna jmóo³gii lagi 'ido xufiin¹³ lagi

tsá² caa²¹mo fo^{'2}oo. Nijmáa³aa to² 'ii²¹gi lagí 'ido, joon gapoo¹i tsá² jna 'láai²gi lagí 'ido, joon gatain² tsá² jna 'náñí³ 'láai²gi lagí 'ido, joon 'láai² naa^{'13} coon²¹xu-^u jo gajún¹na. ²⁴ Joon 'ná² naa^{'13} gapoo¹i 'in tsá² Israel jna coon^{'13} 'nii²¹² azote. Dyadyá² tsi 'ná¹ tsi gapoo¹i jna la cafu. ²⁵ Joon 'ni¹ naa^{'13} gapoo¹i tsá² jna coon^{'13} si². Joon cafu gatyuuui^{'13} tsá² jna coon^{'13} cuun²¹². Joon 'ni¹ fu gatá² 'e barco do 'e 'yúu³na. Joon cafu 'yúu³na jmi'ñi³ coon²¹ náu¹ coon²¹ jmii²¹². ²⁶ Coon²¹ tøø²mo 'yúu³na fu¹ li licón² jmii²¹ jna, joon li seen²¹in 'uun²¹. Joon 'iin²¹²in tsá² jmee^{'1}i jna la tsá² góo³oo tiin^{'13} la 'in jo lí¹i la joon. Joon doñixiia' ngí³ii ngí¹na tói¹ 'mó¹ si 'yúu³na ciudad 'ee, si jee²¹² tyiia²¹ 'ee, si ni jmi'ñi³ 'ee, si jee²¹² tsá² 'e lí^{'2} jin^{'2}o 'e jai^{'2} lí²i 'ee. ²⁷ Ga'woo^{'21}oo 'áai¹ joon gamóo³oo wúu¹, 'láai²gi fu jo cwúu³na li ngí³ii joon tsaun'áa³na joon unjmí³na tsu jo 'e sá² døø^{'13}øø. Joon galicwocí³na tsu jo 'ee si^{'3}in sá².

²⁸ Joon fee^{'1}gi lagí jilaa^{'21} 'elo ga'i^{'1}-tsii 'áai¹ tyá' jileei^{'21} 'in tsá² jai^{'2} lí¹i Cristo catyaai². ²⁹ La lí¹i 'ii lí¹i jna jon, wa'a 'woo¹i, la joon jon 'woo¹i jna jon. Joon wa'a xuu^{'21}i tsaa², jna jon 'i^{'1}-tsii 'áai¹ 'wii²¹² tyá'a. ³⁰ Tsu 'wii^{'13} joon wa fuu²¹²uu 'naa' 'e tyá^{'2}u tyiia 'ñii'a ifuu²¹²uu 'naa' jilaa^{'21} 'e 'e^{'2}e 'naa' 'e wa'a jo pi^{'3}-tsii. ³¹ Joon Dios, Jmii²¹ Ña'ñu^{'1}u Jesucristo, ñii¹o 'e fuu²¹²uu la jai^{'2}. Joon jiin^{'13} 'ii tí²i wa'a un'goo¹o tsá² 'ii coon²¹ tøø²mo. ³² Joon mo taan²¹²na fuu²¹ Damasco 'in tsaa'to² do to² tyu['] róøi^{'13} Aretas gali'iin²¹²in taain^{'13} jna 'ñuñí³. Joon

gasii²¹i 'láa² wa jóø²ø la caain²¹ li ngí¹i tsá² 'e 'oo²¹ 'e ngó¹ cu² li² 'e fuu²¹ do. ³³ Pe gaxaa¹mo tsá² jna, yúu³na mi'tó², coon²¹ 'ootoo²¹ tsi 'e 'oo² do. Joon galáa²moo la joon.

12

La wa'a 'e gacii¹o Poo²

¹ Jo 'ee to² 'íi³gi tyiia wa'a fuu²¹²gii 'e tyú² tyiia 'ñii'a pe 'ná¹-a fuu²¹²gii jilaa^{'21} 'e gacii³ii coon^{'13} jilaa^{'21} 'e ga'e² Ña'ñu^{'1}u' jna. ² Cwii¹moo jaain²¹ tsá² 'in jai² lí²i Cristo. Joon ningóo¹ dyatyúu² jiin²¹ 'e gasaa¹i 'ido fu ñu'fú². Gangóo¹ fu coon²¹ li sii²¹ ñu'fú² ti² 'ni¹. Jo ñi³ii wa'a gangóo¹ moo¹ taa²i si jo ngóo¹ 'ee. Jiin^{'13} Dios ñii¹i. ³ Pe ñi³oo 'e gasaa¹i 'in tsá² do fu ñu'fú² jiin^{'13} jo ñi³ii wa'a 'yuu¹i moo¹ taa²i si jo 'yuu¹i 'ee. Jiin^{'13} Dios ñii¹i. ⁴ Joon fu ñu'fú² do ganúu²u júu³ 'uuin²¹ 'áai¹ 'e jiin^{'13} jaain²¹ tsá² tí²i faa^{'21}a. ⁵ Lí²-i jmáa³aa jløø^{'1}na 'nii'a 'wii^{'13} jaain²¹ tsá² la 'ii, pe jo lí² jmáa³aa jløø^{'1}na 'wii^{'13} 'nii'a. Unjløø^{'3}na 'ñii'a jiin^{'13} wa'a jo pí-tsii. ⁶ Joon wana fuu²¹²uu 'e tyú² tyiia 'ñii'a jo 'yuu² caa²¹na tsu fuu²¹²uu jiin^{'13} la jai² pe jo fuu²¹²uu la joon. Tsu jo 'iin²¹²na wa'a 'i¹-tsi tsá² 'e fee¹gi tyiia lagí jóø²ø 'e jmóo³oo si 'e ganúu²uu foo^{'21}oo 'ee.

⁷ Joon xufiin^{'13} fee¹ 'áai¹ jilaa^{'21} 'e ga'e² Dios jna, jo unjløø^{'3}na 'ñii'a tsu Dios gacwo^{'1}o jna 'e galí¹na coon²¹ jmoowúu¹ 'e lí² lawa coon²¹ tóon¹ yu² ngú³uu. Lawa'a 'e²e Satanás jna wúu¹. ⁸ Joon gamí³ii 'ni¹ naa^{'13} tyani Ña'ñu^{'1}u' wa'a i'láa²na 'e jmoowúu¹ tyán³aan do. ⁹ Pe Ña'ñu^{'1}u' gajin^{'2}o sii^{'21}i

jna: "Líin²mo tyi'i 'e 'iin²¹²na 'ná. Joon mo 'woo²i tsá², joon lí² li²i tsá² 'e 'ii²¹ tyiia uncoon¹³ 'ido." Tsú 'wii¹³ joon unjløø³na 'e jo pi³ 'oo²oo tsú coon¹³ la joon lí² li²i tsá² 'e coon¹³ 'ii²¹ tya' Cristo jmoo³oo jilaa²¹. **10** Unjløø³na 'e jo pi³ 'oo²oo, unjløø³na jon mo ungøø²i tsá² jna, coon¹³ jilaa²¹ jmi²¹² 'aa²¹², joongi mo 'óøi¹ tsá² jna coon¹³ jilaa²¹ fa'i³ ga'oo²oo 'wii²¹² Cristo. Tsú mo jo pi³ 'oo²oo 'ñii'a lí² cwo² Cristo jna pi³.

T¹-tsi Poo² 'in tsá² jai² lí²i Cristo néei¹ Corinto

11 Tyitsaa²¹²mo gafuu²¹²uu 'e tyú² tyiia 'ñii'a tsú jo mo faa¹³naa' la joon. Joon 'naa'oo' 'ná¹ foo¹³naa' 'e tyú² tyiia, tsú jiin¹³xú 'e feei¹gi lagí jna 'in tsá² do 'in jin²in 'e lí¹i apóstoles 'in tyiin²gi lagí jna, 'in tsá² do 'in lí¹naa' tsá² tya'a. Joon jo 'ee to² 'íin³ jna. **12** Joon la 'íi²¹² taan²na jee²¹² 'naa' gajmáa³aa la jmoo¹o apóstoles 'e litsaa²mo-'oo' 'e la ja²mo lí¹na apóstol tya' Cristo. Gajmáa³aa milagros, joon gajmáa³aa jon li² 'e ganga'goo²¹'oo' xúfin¹³ gafaa²¹ tsá² 'laa²¹ tyiia. **13** Joon cwáain¹ tyii' jo gajmee¹na 'naa' xaa²¹gi lagí 'in tsá² jai² lí²i Cristo 'in néei¹ li xiiia', jiin¹³ jo mo gacóon³oon 'laa¹³ tya' jiin¹³ jaan²¹naa' 'wii¹³ 'e júu³ tyú² do. ¡Feei¹ jmáa²-'oo' 'wii²¹² tyiia!

14 Ti lí² ti 'ní¹ naa¹³ 'e yajøø³na 'naa' joon jo 'iin²¹²na untyíi²na 'naa'. Tsú jo 'iin²¹²na 'e 'oo²xúú', jiin¹³ 'e 'iin²¹²na wa'a 'ii¹³naa' jna 'e 'yaai¹-'oo'. Tsú sáa³ jmii²¹ tsá² 'ná¹ uncaaín²¹ cuu² tya' jóon¹on jon'on jóon¹on tya' sáa³ jmii²¹. **15** Joon 'e 'yaai¹-tsii 'in'íin³na jilaa²¹ 'e 'oo²oo tya' 'e tyú² tyii' joon ca

icwo³oo 'ñii'a tyá' e tyá² tyá' almas tyii' x̄ifiin¹³ líi²na 'e 'láai²gi 'e 'iin²¹²na 'naa' 'e x̄uḡ 'iin²¹²naa' jna.

16 Joon x̄ifiin¹³ 'inlíii¹³ jee²¹² 'naa' ñii¹o 'e jo gacóon³oon 'laa¹³ tyi'naa', 'in tsá² do jin²in 'e tii²¹na 'áai¹ joon gacon³oon 'naa' tóo². **17** Fee¹³naa' jna: ¿Tí gacon³oon 'naa' tóo² 'wii¹³i 'in tsá² do 'in gasíin³na jee²¹² 'naa'? **18** Gami³ii tyani Tito wa'a tsajøø²¹²i 'naa' joon gasíi³na 'in tsaru¹u' catyaai²¹ do. ¿Tí gacon² Tito do 'naa' tóo²? 'E la ja²mo, 'in tsá² do 'i¹-tsi la 'i¹-tsii cwáain¹ tyi'naa' joon jmoo¹o la jmoo³oo tyii'. **19** ¿Tí líi²naa' 'e un'øø¹na'a yiia'a tyaní²ii'? Jo jmoo²¹o'o la joon ts̄a tyani Dios fee¹³na'a 'naa' joon coon¹³ 'e sii²¹ Cristo. Joon jilaa²¹ 'e jmoo²¹o'o, tsaru¹u' 'in 'iin²¹²na, jmoo²¹o'o wa'a lí² licwii¹mogii' Dios. **20** Ts̄a 'goo²¹oo 'e mi yajøø²¹²na 'naa' jo ngi¹ 'naa' jiin¹³ la 'yaai¹-tsii jon'gi jmoo³oo jiin¹³ la 'yaai¹'oo' 'naa'. 'Goo²¹oo 'e xee²¹naa' ruu²¹naa', joongi 'óo²oo' tsi-iwúu¹. Seen²¹mo jee²¹² 'naa' 'in 'nii²¹-tsi, joongi 'in 'i¹-tsi yaai, joongi 'in jmoo¹o 'atsáa¹-a, 'in faa²¹a 'e gó² tyá' ruu²¹i, 'in unjløø³i yaai, joon 'in to² mii¹³. **21** Joon 'goo²¹oo 'e 'áa³aa fa'ii²¹ tyani Dios 'wii¹³ 'inlíii¹³ 'naa' mi yajøø²¹²na 'naa' joon 'wii¹³ 'inlíii¹³ 'naa' ci³oo 'áai¹ 'wii¹³ tsaa² ga'naa¹a 'naa' la mo jéei¹. Joon jo gatúu² 'naa' jilaa²¹ 'e gali'líi³naa', joon jo gatúu² 'naa' feei²¹ tsamí² tsá² xeei²¹ coon¹³ jilaa²¹ 'e gó²gi 'e gajmaa²aa'.

13

Júu³ li gatséi¹

1 Ti li ti 'ni¹ naa'¹³ 'e yajøø²¹²na 'naa'. Joon lí²-i 'nii¹i tsaruu²¹i jiin¹³ coon¹³ 'e júu³ røø²¹ coon¹³ tya' gái¹ gaai²¹ testigo. **2** Joon mo gataan²¹²na jee²¹² 'naa' li ti tún² gafuu²¹²uu 'naa' joon fuu²¹²uu 'naa' li wiín² jileei²¹ 'naa' coon¹³ 'in tsá² do 'in ga'noo¹o tsaa² 'e jo jmáa³gii¹ feei¹-tsii tya' 'in 'noo¹o tsaa² mi yíi³aa tún¹. **3** Cwoliñii²ii¹ 'e faa²¹a Cristo 'wii²¹² jna, joon jo galíi¹i Cristo 'e 'wói¹ jee²¹² 'naa' pe ga'e² 'naa' 'e 'ii¹'21 tya'a. **4** 'E la ja²mo, gajúun²mo Cristo tsaa² crúu¹ lawa jaain²¹ tsá² 'wói¹ pe jiin¹o coon¹³ 'ii¹'21 tya' Dios. La joon jon jna'a, líi¹na'a tsá² 'wó¹mo la 'ii, pe sicaan²¹na'a coon¹³on jiin¹i'in jon coon¹³ 'ii¹'21 tya' Dios. 'E coon¹³ la joon lí² uncoon¹³na'a 'naa' cwii¹naa' Dios.

5 Cón²oon' cwáain¹ wa'a ngi²ii¹ jiin¹³ la jai² líi²naa'. Cón²oon' cwáain¹ yaanaa'. Cwoliñii¹ii¹ 'e ngi¹ Jesucristo jee²¹² 'naa' wa' 'e la ja²mo jai² líi²naa' 'ii. **6** Joon líi²na 'e liñii² 'naa' 'e ngi¹ Jesucristo coon¹³ jna'a. **7** Joon mii²¹i¹ tyani Dios 'e jo jmaa²aa' jiin¹³ coon²¹ 'e gó². Jo mii²¹i¹ la joon wa'a 'i¹-tsi tsá² tyú² tyii¹i. Jiin¹³ 'e 'ii²¹² jna'a 'e jmaa²aa' jilaa²¹ 'e tyú². Jo 'ee lí¹ wa'a 'i¹-tsi tsá² 'e jo tseein²¹ to² tyii¹i. **8** Tsü 'wii¹³ joon, wa'a jmoo²oo¹ 'e jai² jo 'e sá² 'e fee¹³na'a 'naa' jiin¹³ li uncoon¹³na'a 'naa' 'e jai²gi líi²naa'. **9** Joon jløø¹³moo¹ mo líi¹na'a tsá² 'wói¹ pe 'naa'gii¹ líi¹naa' tsá² pi³-tsi joon mii²¹i¹ tyani Dios 'wii¹³ 'naa' 'e ijmee¹³i Dios 'naa' tsá² 'in galityú¹mo 'naa'. **10** 'Yüto² joon sii³na 'e jí² lo tíi²i 'naa' mo jo taan²¹²na jee²¹² 'naa' 'e jo 'ná¹-a jmáa³aa 'gøøi¹³gii¹ coon¹³ 'e to² 'óo³oo mi yíi³aa, tsü 'in

Ña'ñu'¹u' gacwo'¹o jna 'e to² do wa'a lí² uncoon'¹³ jna 'naa' 'e licwii¹naa' 'ii jon' wa'a 'e xée¹na 'e jai'² lí²naa'.

¹¹ Tsee²mo júu³ tyiia, tsaru'¹u', joon mi³ii tyaní²ii' wa'a 'noo²oo' jiin¹³ 'e tyá²-u, joon nuu²uu' júu³ tyiia, canii²mo 'i¹-'oo', joon cwoseen²¹moo' 'e tyá². Joon 'in Dios 'in 'iin²¹²in jna' joon jmoo¹o 'e tyá² si'ii¹³-tsi' ingi¹ coon'¹³ 'naa'. ¹² Aa²¹²moo' la jaain²¹ la jaan²¹naa' coon'¹³ júu³ tyá². ¹³ Joon 'in tsá² jai'² lí²i Cristo 'in néei¹ lo jin²in 'aa²¹²moo'.

¹⁴ 'E 'ii'¹³naa' 'e cwa'³ tya' Ña'ñu'¹u' Jesucristo. Cwoliñi²ii' 'e 'iin²¹²in Dios 'naa' joon 'e ngi¹ 'in Espíritu Tyá² tya' Dios jee²¹² 'naa'. Amén.

Juu³ ty₄² 'e gafaa²¹ Díos tyá' tsá²
New Testament in Chinantec, Quiotepec
(MX:chq:Chinantec, Quiotepec)

copyright © 1983 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Chinantec, Quiotepec

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Chinanteco, Quiotepec [chq], Mexico

Copyright Information

© 1983, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Chinantec, Quiotepec

© 1983, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-22

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files
dated 29 Jan 2022

3808f8d2-c323-5477-a114-0f18fe74613e